PROCESUL DE IMPLEMENTARE A ACORDULUI DE ASOCIERE UE-REPUBLICA MOLDOVA: REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

THE PROCESS OF IMPLEMENTING THE EU-REPUBLIC OF MOLDOVA ASSOCIATION AGREEMENT: ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS

Radu VERDEȘ
Masterand, Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: Verdes_radu@mail.ru

Rezumat: *Scopul articolului este de a prezenta esența Acordului de Asociere între Republica Moldova şi UE, care însumează o serie de angajamente pe care Republica Moldova şi Uniunea Europeană şi statele membre şi le-au asumat, pentru a aprofunda şi consolida legăturile existente. Astfel, pentru a asigura îndeplinirea acestor angajamente, prin Acordul de Asociere UE-Republica Moldova părţile au consemnat să stabilească un mecanism instituţional de monitorizare a implementării, dar şi luare a deciziilor asupra aspectelor ce cad sub incidența prevederilor Acordului.*
Cuvinte-cheie: *Acordul de Asociere UE-Republica Moldova, Planul Național de implementare a Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, legislația UE, asociere politică, integrare economică.*

Abstract: *The purpose of this article is to present the essence of the Association Agreement between the Republic of Moldova and the EU, which encompasses a series of commitments that the Republic of Moldova, the European Union, and its member states have undertaken to deepen and strengthen their existing ties. To ensure the fulfillment of these commitments, the EU-Moldova Association Agreement stipulates the establishment of an institutional mechanism for monitoring implementation and making decisions on matters falling within the scope of the Agreement's provisions.*
Keywords: *EU-Moldova Association Agreement, National Implementation Plan for the EU-Moldova Association Agreement, EU legislation, political association, economic integration.*

Planul Naţional de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova-UE include priorităţile cheie de cooperare în vederea asigurării asocierii politice şi integrării economice cu UE şi reprezintă instrumentul de bază pentru monitorizarea la nivel intern a procesului de integrare europeană. În acest con-

text, Planul Naţional include acţiunile necesare de a fi realizate de către instituţiile responsabile conform Acordului de Asociere și Agendei de Asociere în termenii indicaţi şi cu specificarea resurselor financiare necesare în acest sens. Planul se elaborează în baza propunerilor autorităţilor publice vizate și a consultărilor publice organizate pentru fiecare titlu/domeniu separat. Avînd în vedere corelația dintre Planul de Acțiuni și Agenda de Asociere, perioada de realizare a unui Plan de acțiuni este de trei ani. Primul Plan Naţional de Acţiuni a fost aprobat în cadrul, fiind ulterior revizuit în anul 2015 (versiunea o găsiţi aici), şi a fost realizat în proporţie de 73,73%. În cadrul şedinţei Guvernului din 28 decembrie 2016 a fost aprobat Planul Naţional de acţiuni privind implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-UE pentru anii 2017-2019, fiind ulterior revizuit în prima jumătate al anului 2018 ca urmare a reformei Guvernului. Planul Național de Acțiuni respectiv a fost realizat în proporție de 71,56%.

Obiectivele AA UE-Republica Moldova sunt următoarele: să promoveze asocierea politică și dialogul, precum și integrarea economică, inclusiv prin creșterea participării Republicii Moldova la politicile, programele și agențiile Uniunii Europene (UE); să promoveze, să mențină și să consolideze pacea și stabilitatea pe plan regional și internațional; să promoveze și să consolideze cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției, cu scopul de a consolida statul de drept și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; să contribuie la consolidarea democrației, a statului de drept și la stabilitatea politică, economică și instituțională în Republica Moldova; să susțină eforturile Republicii Moldova care vizează dezvoltarea potențialului său economic prin cooperare internațională, inclusiv prin apropierea legislației sale de cea a UE; să realizeze o integrare economică progresivă pe piața internă a UE, în special prin crearea unei zone de liber schimb complex și cuprinzător.

Acordul de Asociere UE-Republica Moldova are 465 de capitole, la care se adaugă anexe și protocoale, care includ următoarele domenii: *Principii generale* (titlul I), în special: drepturile democratice, drepturile omului și libertățile fundamentale; economia de piață, dezvoltarea durabilă și multilateralismul eficace; statul de drept, buna guvernanță, cooperarea și bunele relații de vecinătate.

Dialogul politic, reformele interne și cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate (titlul II), în special: dezvoltarea unor instituții politice stabile și eficiente; o aliniere treptată a politicilor externe și de securitate; un angajament în ceea ce privește prevenirea conflictelor, stabilitatea regională, lupta împotriva terorismului și măsuri împotriva armelor de distrugere în masă.

Libertate, securitate și justiție (titlul III), în special: respectarea statului de drept, a unui sistem judiciar independent și a cooperării juridice; cooperarea în domeniul migrației și al gestionării frontierelor; lupta împotriva criminalității organizate, a corupției, a terorismului, a spălării de bani și a drogurilor ilegale.

Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială (titlul IV), în special: reforma administrației publice și guvernanța corporativă; dialogul economic, finanțele publice, bugetul și fiscalitatea; ocuparea forței de muncă, politicile sociale, industriale și antreprenoriale; sectoare precum pescuitul, transporturile și energia până la serviciile financiare, săănătatea publică și politicile climatice.

Comerț și aspecte legate de comerț (titlul V), în special: tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor, inclusiv: instituirea unei zone de liber schimb complex și cuprinzător între părți și eliminarea taxelor vamale pentru mărfurile provenite de la cealaltă parte, cu anumite excepții (prevăzute în anexe), alinierea treptată la legislația UE în ceea ce privește barierele tehnice în domeniul comerțului, sanitar și fitosanitar, în domeniul vamal și al facilitării comerțului, al serviciilor și achizițiilor publice; alinierea la practicile UE și internaționale în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, al concurenței și al energiei, precum și la standardele internaționale în domeniul mediului și al muncii (comerț și dezvoltare durabilă). În ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală, acordul semnat în 2012 între UE și Republica Moldova privind protecția indicațiilor geografice a fost integrat în acordul de asociere. Una dintre prioritățile acordului de asociere este asigurarea faptului că legislația moldovenească în acest domeniu este aplicată în mod eficient și că funcționarii din administrațiile relevante și membrii sistemului judiciar beneficiază de o formare adecvată. În contextul Consiliului de asociere (a se vedea mai jos), UE și Republica Moldova se întrunesc periodic pentru a discuta aspecte și bune practici în acest domeniu.

Asistență financiară și dispoziții antifraudă și de control (titlul VI), în special: finanțare pentru Republica Moldova din partea UE, a Băncii Europene de Investiții, a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și a altor instituții financiare; cadre multianuale și programe anuale de acțiuni pentru domeniile de finanțare prioritare; schimbul de informații și cooperarea operativă; un angajament din partea Republicii Moldova de a-și alinia treptat legislația proprie la legislația UE și la cea internațională.

Dispoziții instituționale, generale și finale (titlul VII), în special: instituirea următoarelor instituții: 1) Consiliul de Asociere la nivel ministerial pentru

supravegherea și monitorizarea punerii în aplicare a acordului; 2) Comitetul de Asociere compus din înalți funcționari pentru a asista Consiliul; 3) Comitetul de Asociere parlamentar compus din membri ai Parlamentului European și membri ai Parlamentului Republicii Moldova pentru întâlnire și schimb de opinii, 4) Platforma societății civile pentru întâlnire și schimb de opinii. Anexele tehnice descriu în detaliu cum trebuie puse în aplicare diferitele angajamente pe care le conține acordul. Unele, precum cele care vizează indicațiile geografice, comerțul și aspectele sanitare/fitosanitare, au suferit mici modificări din 2016.

Măsuri temporare de liberalizare a comerțului. Agresiunea militară neprovocată și nejustificată a Rusiei împotriva Ucrainei din februarie 2022 a avut un impact grav asupra capacității Moldovei de a încheia tranzacții comerciale cu restul lumii, deoarece aceasta depinde de tranzitul prin teritoriul ucrainean și de infrastructura ucraineană.

Concluzii. În acest context dificil, UE sprijină Republica Moldova prin creșterea gradului de liberalizare a pieței prevăzut de acordul de asociere, în special pentru produsele agricole care fac obiectul unor contingente tarifare anuale cu scutire de taxe vamale. Prin urmare, Regulamentul (UE) 2022/1279 introduce măsuri temporare de liberalizare a comerțului sub forma unor contingente suplimentare cu scutire de taxe vamale pentru anumite produse agricole (roșii, usturoi, struguri de masă, mere, cireșe, prune și suc de struguri). Acestea se aplică pentru o perioadă de 1 an, până la 23 iulie 2023. Pentru două dintre aceste produse (prunele și strugurii de masă), pe care Moldova le exporta anterior în cantități mari către Rusia, Belarus și Ucraina, contingentele suplimentare cu scutire de taxe vamale vor sprijini temporar redirecționarea către UE, dacă este necesar, a volumelor de vânzări direcționate inițial către aceste piețe. Pentru celelalte produse (roșii, usturoi, mere, cireșe și suc de struguri), noile contingente vor consta într-un volum suplimentar scutit de taxe vamale identic cu cel prevăzut în acordul de asociere.

BIBLIOGRAFIE:

1. TŮMA, Petr. *Central Europe leads the way in backing Ukraine. Here's its game plan for what's next*. In: New Atlanticist. 2022. 30 March. [online]. Disponibil: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/central-europe-leads-the-way-in-backing-ukraine-heres-its-game-plan-for-whats-next/ (accesat: 04 aprilie 2023)
2. *COHEN*, Roger. *President Macron's Unending Russia Diplomacy*. In: The New York Times. 2022. 28 March. . [online]. Disponibil: https://

www.nytimes.com/2022/03/28/world/europe/macron-france-russia-ukraine.html

3. TIDEY, Alice. *What is the ‘strategic compass’ and what does it mean for EU defence?* Euronews. 2022. 23 March.
4. PAUL, Amanda, SHEA, Jamie, CHIHAIA, Mihai Sebastian, CIOLAN, Ionela, RIEKELES, Georg E., RODRÍGUEZ, Andrea G. *Will the Strategic Compass be a game-changer for EU security and defence*? Brussels, 2022. [online]. Disponibil: https://www.epc.eu/en/Publications/Will-the-Strategic-Compass-be-a-game-changer-for-EU-security-and-defen~479820